

Skriftligt input til en ny dansk udviklingspolitisk og humanitære strategi

Globalt Fokus' skriftlige input til den kommende danske udviklingspolitiske og humanitære strategi bygger på en længere konsultationsproces med vores medlemmer og omverdenen over de seneste 12 måneder. Vi har samlet inputs, afholdt workshops, inviteret til konferencer, nedsat et ekspertpanel med det globale civilsamfund og udarbejdet analyser. Det er resultatet af denne proces som dette skriftlig input bygger på.

Demokrati og menneskerettigheder skal være strategiens bærende værdier

Når Danmark i 2021 skal forhandle en ny udviklingspolitisk og humanitær strategi, må vi se i øjnene, at verden er et helt andet sted end da Verden 2030-forliget blev til. Vi ser tilbageskridt på områder, hvor det internationale udviklingssamarbejde ellers har vundet nogle hårde kampe. Vi ser massivt globalt pres på de værdier og rettigheder, som vi i Danmark værner om og tror på. Og vi oplever en tenderende opgivenhed omkring, hvad vi som verdenssamfund kan opnå i fællesskab.

Udfordringerne og kriserne står med andre ord i kø. Men de skubber også til systemer, samfund såvel som fortællinger, og giver mulighed for at nytænke, hvordan vi reagerer på de udfordringer, vi står overfor. Strategien må anerkende, at vi lever i en tid med kriser, nybrud og det stiller os overfor nogle valg. Vi må derfor være bevidste om hvilke værdier, vi ønsker skal forme Danmarks svar på disse på udfordringer i den nye udviklingspolitiske og humanitære strategi.

En af de områder hvor udfordringer, nybrud og værdier lige nu kæmper, er i spørgsmål om styreformer og rettigheder i samfund. Mens autoritære regimer strammer grebet, så opstår protestbevægelser som et modtryk overalt i verden i et omfang, som ikke er set før. Der er en massiv global trend, som vidner om en ny folkemagt med fokus på rettigheder og krav til de samfund de lever i. Dette forandringspotentiale omkring værdier som demokrati og rettigheder, bør Danmark i en ny strategi bidrage til at understøtte og udvikle.

Det er nogle vigtige kampe, som skal tages - og vindes - de næste par år gennem dansk udviklingssamarbejde og -bistand, hvis vi ønsker at opnå en fælles global 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Vi har ikke råd til at sætte snævre nationale interesser først. Når vi taler om den internationale dagsorden og verdensorden, som udviklingsbistanden også spiller ind i, så kan et kortsigtet udsyn og snævert fokus på egne interesser spænde ben for dét, som i sidste ende er i Danmarks og i alles interesse, nemlig en mere fri, fredelig, stabil og bæredygtig verden.

Globalt Fokus anbefaler derfor:

- ➔ at Danmark **sætter værdier som demokrati og menneskerettigheder først** i den kommende udviklingspolitiske og humanitære strategi. Demokrati og menneskerettigheder skal således ikke blot udgøre en søjle, men danne selve fundamentet for strategien, som de værdier Danmark arbejder ud fra i enhver henseende og som vi ikke går på kompromis med - heller ikke hvis de er i strid med indenrigspolitiske danske interesser.
- ➔ Demokratiet er afhængigt af en **stærkere folkemagt** og derfor bør en bred vifte af civilsamfundsorganisationer, bevægelser, digitale platforme, medier og andre aktører styrkes ud fra erkendelsen af, at de er **centrale for demokratiske fremskridt** og sikring af lighed og menneskerettigheder.

Formålet for udviklingsbistand skal alene være bistand, der fremmer bæredygtig udvikling

En ny dansk udviklingsstrategi skal som det første understrege, at dansk udviklingsbistand alene skal bruges på bæredygtig udvikling. Det skal ske gennem menneskerettigheder og fattigdomsbekæmpelse, hvor behovene er, og ikke dikteres af kortsigtede indenrigspolitiske interesser.

I dag bliver bistanden udhulet af elementer som f.eks. 'asyl' og 'flygtningebehandling' (in-donor refugee cost). Regeringens mål om at flytte ansvaret for asylansøgere og flygtninge uden for Danmark og EU gennem et nyt "retfærdig og humanitært asylsystem" bør ikke lede til yderligere udhuling af danske udviklingsmidler.

Ligeledes skal dansk udviklingsbistand ikke gives på konditionalitet af, at partnerlande modtager afviste asylansøgere og begrænser irregulær migration. Kortsigtede politiske mål om at reducere antallet af flygtninge og migranter i Danmark må aldrig lede til, at Danmark går på kompromis med integriteten af udviklingsbistand, med menneskerettigheder eller konventioner – hverken overfor mennesker, der søger asyl eller i dialogen med stater og autoriteter i landene.

Samtidig ser vi, at bistanden bruges til at adressere flere og flere af de problemstillinger, som verden står overfor. Særligt har vi set, hvordan udviklingsbistanden i dag også bliver anvendt som klimabistand, mens Danmark fortsat ikke lever op til sin 'fair share' af forpligtelsen om "nye og additionelle" midler til klimabistand, som besluttet i Paris-aftalen. Mens samtænkningen af indsats i forhold til fattigdomsbekæmpelse, klimakrisen og andre kriser selvfølgelig skal styrkes, fordrer det stigende antal problemstillinger, som skal løses gennem udviklingsbistand, at Danmark i den kommende strategiperiode bør hæve sit bistandsniveau til igen at være 1 % af BNI, hvorved vi også ville levere vores "fair share" i klimabistand.

Danmarks tradition for gavebistand frem for lån skal fastholdes både i udviklingsbistanden og i klimabistanden. Mange lande gennemlever lige nu en gældskrise, og i flere udviklingslande står gældsbetalinger i vejen for investeringer, som kan bidrage til en bæredygtig udvikling. Dette er ikke en krise som udviklingsbistand skal bidrage til og derfor skal bistand fortsat gives som gavebistand.

Globalt Fokus anbefaler derfor:

- ➔ at det som det første i strategien fremgår, at **udviklingsbistandens formål** alene er bistand, der skaber fattigdomsbekæmpende, rettighedsbaseret, demokratifremmende og bæredygtig udvikling.
- ➔ at Danmark indskrives i den ny udviklingspolitisk og humanitære strategi, at **udviklingsbistanden i strategiperioden hæves til 1 % af BNI**, således at vi lever op til Paris-aftalen og kan bidrage til de nye udfordringer verden står overfor.
- ➔ at strategien understreger, at Danmark fortsat vil give al udviklingsbistand og klimabistand som **gavebistand**.

3 principper for Danmarks udviklingsamarbejde og humanitære indsatser

Foruden ovenstående anbefalinger til værdigrundlag og formål for strategien, har Globalt Fokus følgende tre principper, som vi anbefaler **bliver gennemgående for strategien**, og dermed måden at arbejde på i dansk udviklingsamarbejde og i de humanitære indsatser.

De tre principper:

- Visionen om bæredygtige samfund, der kan modstå kriser
- En overordnet tilgang, der er rettighedsbaseret og bygger på Leave No One Behind princippet
- Styrken ved civilsamfundet og fokus på lokalt ejerskab

I nedenstående afsnit gennemgår vi de tre principper og inddrager eksempler på hvordan de kan bruges som tilgange på forskellige udvikling og humanitære områder.

Princip 1: Visionen om bæredygtige samfund, der kan modstå kriser

Vi skal sikre en udvikling, hvor samfund udvikles med bæredygtighed for øje på tværs af generationer, befolkningsgrupper, geografi og sektorer. Bæredygtige samfund, der værner om menneskers rettigheder og muliggør et godt liv for os alle, hvad enten der er tale om ligestilling, økonomiske systemer, demokratiske styreform, natur, klima, ulighed og sundhed. Vi skal samtidig have fokus på at opbygge modstandsdygtige samfund, der kan stå imod alle typer af kriser - hvad end der er tale om en sundhedskrise, en fødevarekrise, klimakrise, demokratikrise, beskyttelseskriser, eller en økonomisk krise - og de chokbølger, disse kriser løbende spreder på globalt og/eller nationalt plan.

Det kræver, at den traditionelle krisehåndtering, ikke mindst fra et humanitært perspektiv, suppleres med investeringer i og fokusere indsats på forebyggelse frem for kun reaktive handlinger og en fortsat samtænkning af indsats (nexus). Og det kræver, at den danske indsats bygger på en fortsat sammenkobling mellem det humanitære og udvikling, men i højere grad også inkluderer fredsopbygning og konfliktforebyggelse. Der skal laves et nødvendigt opgør med silotænkningen mellem indsats og instrumenter. Freds-komponenten af nexus, skal ikke kun tænkes som "stabilisering" med et top-down sikkerhedsfokus, hvorfor Danmark skal øge fokus på fredsopbygning, hvor langsigtet, bottom-up konfliktforebyggelse er i centrum. Også her spiller civilsamfundet en kritisk rolle, når det kommer til at yde beskyttelse og lokal støtte.

Men hvis vi skal lykkes med at skabe bæredygtig samfund, der kan modstå kriser, skal vi også skrue gevaldigt op for tempoet og ambitionsniveauet. Eksempelvis står vi med klimakrisen midt i et kritisk øjeblik. Vi har kun få år til at handle og det vil kræve en global kraftanstrengelse, hvis vi skal nå Paris-aftalens 1,5 graders målsætning, så det er vigtigt, at Danmark sætter målrettet ind med et stærkt fokus på klima og grønne tiltag, ikke mindst i den nye udviklingspolitiske og humanitære strategi. For at arbejdet med klima i strategien skal lykkes, så skal det ikke kun indtænkes som et nyt fokusområde i strategien, det skal også tænkes i sammenhæng til de andre kriser, som står i vejen for bæredygtige samfund.

De kriser vi står overfor globalt, er koblet sammen og kan ikke ses uafhængigt af hinanden, men med rette karakteriseres som en systemkrise, der kræver mere end blot symptombehandling. Det kræver derimod en proaktiv tilgang med fokus på en radikal omstilling af vores samfund og en grundlæggende transformativ systemisk forandring, der adresserer de underliggende årsager til konflikt, fordrivelse, ulighed og rettighedskrænkelser. En systemisk forandring, der udfordrer ulige (magt)strukturer; opbygger sociale, økonomiske og grønne bæredygtige alternativer; skaber respekt for menneskerettigheder og styreform

baseret på tillid; skabe ligestilling mellem kønnene; baner vejen for lokale, sociale bevægelser; og bygger videre på den transformative forandringsdagsorden, der ligger i Verdensmålene og det grundlæggende princip om "leave no one behind".

En sådan systemisk og integreret tilgang til bæredygtig udvikling bryder også med forståelsen af, at Danmarks udviklingspolitiske engagement bør begrænses til et snævert antal af partnerlande. Derimod bør dansk bistand kunne bruges i de udviklingslande, der rammes hårdest af kriserne og hvor behovet for at opbygge modstandsdygtighed er størst.

Globalt Fokus anbefaler derfor:

- ➔ at den nye strategi bygger på **visionen om at opbygge bæredygtige samfund, der kan modstå kriser** gennem systemisk, strukturel forandring.
- ➔ at Danmarks bistand tager afsæt i en **forståelse af de underliggende årsager** til systemiske barrierer for at skabe fred og bæredygtig udvikling og målrettes mod at adressere disse.
- ➔ at den nye strategi **styrker sammenhængen og muliggøre fleksible indsatser**, mellem udvikling, humanitære indsatser og indsatser for fredsopbygning og konfliktforebyggelse på tværs af instrumenter og initiativer.
- ➔ at klima og grønne løsninger indtænkes langt mere grundlæggende i den nye udviklingspolitiske og humanitære strategi end det er tilfældet i den nuværende strategi, så **den nye strategi promoverer et integreret og stærkt grønt fokus**, hvor menneskers rettigheder sættes i centrum og sikres.
  - Se flere anbefalinger specifikt på klima og det grønne område i dokumentet "*Klimarelaterede anbefalinger til ny udviklingspolitik og humanitær strategi*" udarbejdet af Globalt Fokus arbejdsgruppe for udvikling og klima.
- ➔ **Geografisk fokus** for den danske bistand bestemmes af, hvor **behovene for at opbygge bæredygtige og modstandsdygtige samfund er størst.**

Princip 2: En overordnet tilgang, der er rettighedsbaseret og bygger på Leave No One Behind princippet

Menneskerettighederne er under pres i hele verden. Det ses blandt andet gennem udhuling af demokratiske rettigheder, hvor regeringer krænker borgeres ret til at deltage aktivt i samfundet og dermed deres ytrings-, forsamlings- og foreningsfrihed. Den rettighedsbaserede tilgang har traditionelt set stået centralt i den danske udviklingspolitik, og nu er tiden til igen at sætte menneskerettigheder først.

Alle har ret til at bestemme over egen krop og liv og vi må med vores humanitære -og udviklingspolitik beskytte *alles* rettigheder. Derfor skal vi også have "leave no one behind"(LNOB) princippet ind som en central tilgang, så det sikres, at stemmerne fra de marginaliserede og mest ekskluderede mennesker og lokalsamfund inddrages og høres på nationalt og globalt plan både i planlægning, implementering og evaluering af politikker og praksis. Danmark må i højere grad målrettes sine indsatser, så de ikke blot får alle med, men så de *først og fremmest* rettes mod de marginaliserede og ekskluderede mennesker og lokalsamfund, der er "furthest behind".

Tendensen til mere langvarige konflikter, der producerer mere langvarig fordrivelse, udstiller vigtigheden af Leave No One Behind, så marginaliserede og sårbare grupper kan opbygge deres resiliens over for katastrofer og konflikter. Gennem en Leave No One Behind-tilgang fordres nye måder at adressere skrøbelighed og sikre adgang til basale rettigheder og inklusion for eksempelvis flygtninge og fordrevne, således at vi lever op til vores forpligtelser om 'ikke at lade nogen i stikken'.

For at sikre at menneskerettigheder for alle kan blive en realitet, skal ligestilling bringes frem som et vigtigt element i den kommende strategi. Det skal ske med udgangspunkt i en intersektionel, inklusiv og bred forståelse af køn og ligestilling. En ny dansk strategi skal inkludere en tosporet tilgang til ligestilling: ligestilling skal fremgå som en selvstændigt prioritet i strategien, hvor Danmark skal fortsætte og styrke sin position som global forkæmper for kønsligestilling. Herudover skal kønsligestilling mainstreames (gender mainstreaming) i alle danske udviklingspolitiske og humanitære politiske og programmatisk indsats, herunder f.eks klima, sundhed, demokrati og jobskabelse mm.

Menneskerettigheder bør danne fundamentet for en ny dansk udviklings- og humanitær strategi, og rettigheder og LNOB bør generelt set være langt mere retningsgivende for alt Danmarks internationale arbejde, politikker, politiske dialog og partnerskaber - også inden for eksempelvis handel, migration, klima, sundhed, og sikkerhedsarbejde.

Globalt Fokus anbefaler derfor:

- ➔ at al dansk udviklingspolitik er baseret på en **menneskerettighedsbaseret tilgang** og er det princip vi arbejder ud fra i enhver henseende, hvorfor **menneskerettigheder skal placeres allerforrest** i en ny dansk strategi. Det er afgørende at indsatsen især har marginaliserede gruppers rettigheder for øje, idet de ofte oplever kriser og nedslag i rettigheder dobbelt så intenst, da de allerede er diskrimineret imod.
- ➔ at 'Leave No One Behind' skal stå som en **central og tværgående tilgang** i det danske udviklingsarbejde, både for langsigtede udviklingsindsatser og i det humanitære arbejde. Det bør i strategien fremgå, at Danmark vil styrke operationaliseringen af Leave No One Behind samt fokus på systematisk inddragelse og gennem styrket og disaggregeret dataindsamling.
- ➔ at Danmark med en **intersektionel, inklusiv og bred forståelse af køn og ligestilling** arbejder med en tosporet tilgang til ligestilling: som en **selvstændig prioritet** og gennem **gender mainstreaming**
  - Se flere anbefalinger specifikt på ligestilling i dokumentet "*Ligestilling i Danmarks nye udviklingspolitiske og humanitære strategi*" udarbejdet af Globalt Fokus arbejdsgruppe for ligestilling.

Princip 3: Styrken ved civilsamfundet og fokus på lokalt ejerskab

Demokratiet og civilsamfundet er under angreb globalt. Vi ser i stigende grad, hvordan autoritære regeringer benytter sig af velorganiserede, robuste og kreative tiltag, hvorved national lovgivning danner rammen om nedslag på folkets demokratiske rettigheder. Internationale institutioner og dets traditioner kan derfor ikke håndtere krisen alene. Derimod er der brug for en bedre og mere organiseret folkemagt til at sikre og udvikle demokratiet. Som modtryk til de autoritære regimers strammede magtgreb, springer protestbevægelser op

overalt i verden i et omfang, som ikke er set før. Der er en massiv global trend, hvor protestbevægelser mobiliserer folk omkring enkeltsager, der omhandler folks rettigheder.

Civilsamfundet, det organiserede såvel som de uorganiserede, spiller en afgørende rolle i at sikre en fælles retning, folkelig forankring og langvarig forandring. Vi står i et globalt nybrud, hvor sammenhængen mellem politisk analyse, bevægelsesmobilisering, uddannelse af ledere, pres på autoritære regeringer og konsoliderede politiske reformer bliver afgørende for demokratiets overlevelse.

Vi ser hvordan sociale bevægelser, lokalt engagement, løst organiseret græsrodsarbejde såvel som det organiserede civilsamfund rundt om i verden, trodser autoritære regimer i kampen for en mere bæredygtig og retfærdig verden - om end det handler om de store globale perspektiver eller den lokale hverdag. Udgangspunkt i lokale behov, lederskab og ejerskab er nødvendigt i arbejdet for mere bæredygtige samfund, der bedre kan modstå og håndtere kriser.

Civilsamfundet i Danmark og resten af verden har længe været en vigtig samarbejdspartner i dansk udviklingssamarbejde – og skal fortsat være det. I en tid hvor civilsamfundet – og dets mulighed for at arbejde for frie, fredelige og bæredygtige samfund – er under et enormt pres, bør Danmark derfor øge fokus på og støtte til civilsamfundet. Dette store engagement og forandringspotentiale, som aktører i civilsamfundet har, understøtter vigtigheden af, at civilsamfundet, både i nord og det globale syd, skal fortsætte med at spille en central rolle i udviklingssamarbejdet.

I både sin udviklingspolitiske og humanitære indsats bør Danmark have et klart fokus på lokalt ejerskab ved at fremme lokale aktørers lederskab og inddragelse. Danske civilsamfundsorganisationer har et tæt partnerskab med lokale civilsamfundsaktører rundt omkring i verden og udmærker sig globalt på at være baseret på ligeværdige partnerskaber, hvor begge parter kan lære noget af hinanden. Derudover er det centralt, at den lokale aktører i førersædet når det kommer til udvikling og implementere projektet. Det skyldes, at det er lokale civilsamfundsaktører, der bedst kan vide, hvad den rette indsats er og har mulighed for at bringe det videre på lang sigt når partnerskabet slutter. Lokalisering i humanitære indsats er ligeledes en del af Grand Bargain forpligtelserne, som Danmark har underskrevet. Danmark kan med fordel bruge danske organisationers partnerskaber med lokale organisationer til at fremme denne dagsorden og sikre bæredygtighed i forhold til kontekstspecifik, lokal viden og faglighed.

Globalt Fokus anbefaler derfor:

- ➔ at Danmark øger den andel af dansk udviklingsbistand, der går til civilsamfundet, **fra 17 procent i dag til 25 procent**. Det vil sende et stærkt signal om, at **Danmark handler seriøst og målrettet for at værne om og styrke civilsamfundet** og dets vigtige rolle i at skabe bæredygtig udvikling, demokratiske samfund, sikre rettigheder, langsigtet fred, og respondere på humanitære kriser. Demokrati og civilsamfundets råderum bør knyttes til andre prioriteter, da det er nøglen til at gennemføre vellykket udvikling og humanitær bistand. De aktiviteter som Danmark støtter gennem bistandsmidlerne kan ikke udføres, hvis civilsamfundet ikke har lov eller midler til at udføre deres arbejde.

- Se flere anbefalinger specifikt i dokumentet “*Demokrati og civilsamfundets råderum i Danmarks nye udviklingspolitiske og humanitære strategi*” udarbejdet af Globalt Fokus arbejdsgruppe for Civic Space.
- Se Globalt Fokus’ analyse “*Styrk det, der virker – øg støtten til civilsamfundet*” for uddybning af denne anbefaling.
- ➔ at Danmark skal være **foregangsland for sikring af demokratiet** ved at turde præsentere og tænke nye tanker. For bedre at bakke op om den forandringsmulighed, som **protestbevægelser** bidrager til, bør resten af civilsamfundet være i stand til at indgå i partnerskaber med disse og selv være rustet til de nedslag civilsamfundet oplever. Det kræver støtte til kapacitetsopbygning i organisatorisk modstandsdygtighed, beskyttelse mod angreb, partnerskaber på tværs og **mere fleksibilitet og risikovillighed i støtten til civilsamfundet** globalt for at imødekomme det forandringspres og restriktive miljø de agerer i.
  - Se Globalt Fokus’ analyse “*Protestbevægelser – analyse af en global megatrend*” for uddybning af hvordan Danmark og det danske civilsamfundet bedre kan understøtte bevægelser.
- ➔ Fokus på **lokalt ejerskab, lederskab og lokalisering** skal stå fremtrædende på tværs af strategien og være et fokus for alle typer af partnerskaber som Danmark indgår i for at sikre, at indsatserne er målrettet de **lokale udfordringer, er sensitive overfor lokale dagsordener og bæredygtige**.
  - Se flere anbefalinger specifikt i dokumentet “*Demokrati og civilsamfundets råderum i Danmarks nye udviklingspolitiske og humanitære strategi*” udarbejdet af Globalt Fokus arbejdsgruppe for Civic Space

Processen for den udviklingspolitiske og humanitære strategi

Globalt Fokus byder de muligheder velkomne, som allerede er indtænkt i processen for den nye udviklingspolitiske og humanitære strategi. En dybdegående dialog både forud for og efter der foreligger et udkast til den nye strategi er yderst vigtig.

Som civilsamfund arbejder vi rundt om i verden med vores partnere for at skabe transparens i og reel mulighed for interessevaretagelse på politiske processer, hvor civilsamfundet har råderum, en autonomi og selv vælger hvem det repræsenteres af. Vi håber, at Danmark betragter sig som en del af dette vigtige arbejde globalt - og at dette også vil reflekteres i processen for en ny dansk udviklingspolitisk og humanitær strategi. Derfor vil vi også opfordre til, at civilsamfundet, og andre implementerende og strategiske aktører i sektoren, får mulighed for at indgå i en dyb og meningsfuld dialog om regeringen oplæg til en ny strategi.

Vi tror på at en inklusiv høringsproces i de forskellige dele af udarbejdelses- og forhandlingsprocessen, vil give de bedste forudsætninger for en succesfuld strategi.